

Meester Grimme (1912 – 1984)

Contact met Henk Grimme

Via zijn oudere zus Riek kreeg ik contact met Henk Grimme, de jongste van het gezin van drie kinderen. En de enige Grimme die nog in leven is. Dat was in 2015. Henk begeleidde zijn zus Riek, die in een rolstoel zat. We maakten toen een historische wandeling met een groep geïnteresseerden door Duivendrecht.

Het leeftijdsverschil tussen ons was, in de tijd dat ik op het Christelijke Schooltje in Duivendrecht zat, voor ons erg groot. Henkie speelde met een schepje en emmertje in de tuin en ging nog niet naar school. Ik was zo'n beetje schoolverlater. Over mijn schoolervaringen schreef ik elders in het hoofdstuk Duivendrecht:

"Meester Grimme was een onderwijstalent. Hij schreef kinderboeken. Bij voorbeeld *De Waterwolf Verliest* over Leeghwater en later leesboekjes voor leeszwakke kinderen in de serie *De Wenteltrap*. Toen was hij al vertrokken naar het Instituut van Professor Jan Waterink, een bekende orthopedagoog, om daar als hoofd der school te gaan weerken. Maar dat was na mijn tijd. Ik herinner me hem als een bevlogen onderwijzman die projecten met de kinderen deed in zijn zesde klas. Hennie Kaptein bouwde allemaal houten vliegtuigtypes tijdens een project over de KLM. Er kwam een Surinamer over dat deel van het Koninkrijk vertellen. Die kon een emmer water op zijn hoofd dragen. Maar hij deed wel een handdoek tussen die emmer en zijn hoofd. Er kwam een meneer die ons een echte vos liet zien, die aan een halsband tussen de banken door liep. Best eng. Een mevrouw kwam van alles over thee vertellen. Best gezellig. We spaarden eindeloos oud papier en toen kwam er een filmprojector om (toen nog stomme) films te vertonen van de Nederlandse Onderwijs Film."

Meester Grimme zag er zo'n beetje zo uit toen ik bij hem in de klas zat. Een vrolijke man. Eentje met initiatieven die soms vrij plotseling bij hem opkwamen. Denk ik.

Het Christelijke schooltje van Duivendrecht moest het opnemen tegen de Openbare Lagere school in Betondorp. Die school had alles: Een apart lokaal voor elk leerjaar, een mooi gymnastieklokaal, schoolzwemmen in het Sportfondsenbad en schooltuintjes om maar eens een paar dingetjes te noemen.

De Amsterdamse schooltuinen, dat was een heel complex, met beroepstuinders en een opzichterswoning op het terrein.

Schooltuintjes

Op de foto hiernaast een indruk van hoe het daar toeging. De jongen in de witte overall links, dat is de kleine Carel Appel. Maar dit terzijde.

Zo'n complex met opzichterswoning en beroepstuinders, dat zat er voor ons niet in. Maar een tuintje is een tuintje. En de beroepstuinders van Amsterdam, dat waren bij ons de kinderen van de zesde klas, die ons hielpen met onze eerste tuinierspogingen.

Het was zomervakantie en Kooi, de groenteboer was dicht. "Ga dan maar even wat sla van je schooltuintje halen." zei mijn moeder praktisch. Maar dat leek me toch iets te gewaagd. Langs het woonhuis van de familie Grimme lopen in vakantietijd. Ik vertel dit om aan te geven dat Meester Grimme – roeiend met de korte riemen die hij had – creatief de mogelijkheden benutte, die hem wel ter beschikking stonden.

Schoolreisje

Over deze foto schrijft Henk me: "Hier nog even een foto van de 'glorietijd' oud Dui-vendrecht. Behalve mijn vader (op de grond zittend met wit shirt in het midden) zijn er geen verdere bekende mensen voor mij op de foto. Moet ergens 1950 of er voor geweest zijn denk ik. Wat m'n vader wel vertelde was, dat hij, met de eigenaar van de bus - Jacob Meering - naar het gemeentehuis moest om brandstofbonnen te halen. Dat kon kennelijk alleen met de opdrachtgever en de vervoerder samen. In dit geval voor een schoolreisje?"

Touringcarbedrijf Meering

Meering was het touringcarbedrijf van Duivendrecht. Ik herinner me de bus van de foto. De enige in die tijd, die het bedrijf rijk was. In de oorlog geconfisqueerd door de Duitse bezetter. Na de oorlog kwam de bus weer naar Duivendrecht en maakte een ererondje door het dorp. Het bedrijf bestaat nog steeds. Tegenwoordig rijden ze met veertig bussen.

En dit is Jaap junior. Op de lagere school zaten we in dezelfde klas. Maar die tijd hadden we achter de rug toen deze foto gemaakt werd. Henk schrijft: "Als het dan toch over uit Duivendrecht gaat, met de toenmalige bewoners, hier een foto met Jaap Meering bij zijn ouderlijk huis."

Dat huis stond aan de Rijksstraatweg. Daar rijdt de fietser. Achter die fietser zie je de Vaart van Beem. Het huis van Meering stond naast wat nu *Groot Giessenhof* heet. Toen noemden we het eenvoudig de boerderij van Beem en daarna de boerderij van Visser. Het huis van Meering is afgebroken en het touringcarbedrijf is verhuisd naar een locatie elders in Duivendrecht. Jaap is inmiddels overleden. Het was een aardige jongen.

Ik herinner me dat ik een keer naar school liep. Dan kwam je langs Meering. Het huis stond in brand. Ik holde naar school. Daar speelde Jaap. "Jullie huis staat in brand!" riep ik. Hij holde naar huis nog sneller dan ik naar school gehold was.

De Familie

Het is 1979 of daaromtrent. De donkere haren van Meester Grimme zijn grijs geworden. Naast hem staat zijn vrouw Gerda Smit. Ik geef het woord weer aan Henk:

"Dit zijn Pa en Ma, op de trouwdag van Bea Toebes eind jaren 70, begin jaren 80. Bea was de dochter van Jan Toebes en Ali Smit

(de zus van mijn moeder). De foto is gemaakt voor het ouderlijk huis van Bea te Muiden.

Omstreeks 1968 moesten mijn Opa en Oma Smit verhuizen naar Muiden, vanwege de al maar doorgaande sloop van Duivendrecht in die tijd. Bij Opa en Oma woonden ook tante Ali en Oom Jan Toebes als gezin, op de Oud Diemerlaan.”

Die sloop hield verband met de bouw van het Station Duivendrecht Met wat toen allemaal verloren ging is een dik nummer van *Speuren en Ontdekken* gevuld, dat verscheen in april 2021. *Ook dit was Duivendrecht, wat verdween voor de aanleg van het spoor, de metro en de Venser.*

Maar eerst even over de familie Smit op de Oud Diemerlaan. Het toeval wilde dat Jan Toebes en Alie Smit bevriend waren met onze burens in de Plataanstraat, de familie Van der Mheen. En daarom speelde buurman Meindert van der Mheen Sinterklaas bij de familie Grimme met zijn dochter Truida was Zwarte Piet. Als ze zich van deze taak gekweten hadden kwam Sint nog wel eens een glaasje Spaanse wijn drinken bij ons thuis. In vol ornaat natuurlijk.

Op een keer speelde ik – voor het eerst – Zwarte Piet voor mijn zusje. We hadden thuis een heel grote verkleedkist met bal-masquépullen. Dus verkleden als Piet, dat was geen probleem. Maar toen vervolgens Sinterklaas en Piet aanbelden en ook op bezoek kwamen, werd het voor mijn zusje wat ingewikkeld. Vooral omdat Max – de hond van de familie Van der Mheen – ook in ons huis rondliep en door Sint gecommandeerd werd met een stem die verdacht veel op die van de buurman leek.

Henk Grimme

Ik kreeg van Henk deze jeugdherinnering toegestuurd: “In de tijd dat ik op de kleuterschool te Duivendrecht zat, was daar een, naar mij idee, speciale zandbak. Met een overkapping en rondom die bak was er een soort kippengaas gezet. Om erin te komen zat er ook zo’n deur met gaas in de omheining. Ik heb nooit nergens meer zo’n zandbak voor scholen gezien.

Maar goed, ik was daar braaf aan het scheppen in die zandbak, totdat ik ontdekte dat een andere dreumes mijn bouwwerk aan het slopen was. Dus sloeg ik er op los. Ik werd toen door de juf (kan juf Wortel zijn geweest, als die zo heette) aan m’n arm meegenomen; het kleuterschooltje in. Daar zat ik dan. Ik ben 3 keer! ontsnapt en steeds weer op het schoolplein gesnapt. En dan weer teruggebracht naar het gevang, want de deur ging op slot na de derde ontsnapping.

De vierde en laatste keer ging het anders. Inmiddels waren de kleuterschool en de lagere school uit. Ik had ontdekt dat aan de muur aan de grote school zijde een gordijn hing. Daarachter zat een deur. Die deur kwam uit op een gangetje tussen de kleuterschool en de lagere school. Door dat gangetje kon je of naar het schoolplein, of de andere kant op, waar ik van moeder nooit komen mocht. Je kwam dan aan de

raamkant van de lagere school met een strook grond tussen de school en een sloot, vol met brandnetelspul. Liep je daar doorheen dan kwam je uiteindelijk aan de andere zijde tussen het schoolgebouw en de kerk uit. En wat nog belangrijker was, recht voor je op ons tuinhek. Dat was dan wel de route die voor mij bestemd was zullen we maar zeggen. Ik heb overigens thuis nooit van deze ontsnapping wat gehoord of zo.”

Ik haal dit verhaal van Henk hier aan ook omdat het inzicht geeft in de positie van kinderen die bij hun ouders op school zitten. Ik verzorgde eens een lezing voor Amerikaanse soldaten over Montessori-onderwijs, die uiterst kritisch luisterden naar mijn verhaal. Op het eind vroeg er een: “Je eigen kinderen zeker ook naar zo’n prachtige school laten gaan?” Ik legde hem uit dat ik vond dat kinderen recht op een eigen schoolleven hadden. Ik werkte op de enige Montessorischool die de stad toen rijk was. En dus had ik voor mijn kinderen een andere school in de buurt van ons huis gezocht.

Na afloop kwam hij naar me toe en zei: “Ik woonde als kind op een eiland. Er was één school en ik zat op die school. Bij mijn vader in de klas. In ben pas gaan leven toen ik naar een andere school op het vasteland ging.”

Meester Grimme gaat ook naar een andere school

Prof. Dr. Jan Waterink
1890 – 1966

Niet zolang nadat ik naar een school in Amsterdam ging kreeg Meester Grimme ander werk in Amsterdam.

De familie Grimme woonde in een dienstwoning naast de Christelijke School en de Christelijke Kerk in Duivendrecht. Hij werd hoofd der school van de school van het Pedologisch Instituut van Professor Jan Waterink. Dat betekende dat het gezin verhuizen moest. Ze gingen in Amsterdam in de Watergraafsmeer wonen. En Henk vervolgde zijn schoolloofbaan op de Fraunhoferschool in de Meer.

Het lijkt me dat Grimme wel op zijn plaats was op de school van het Instituut van Waterink. Die behandelde kinderen die kampten met leermoeilijkheden. En Grimme was de auteur van de boekjesserie *De Wenteltrap*. Boekjes met een trapsgewijs stijgend niveau van leesmoeilijkheid, maar met een spannend verhaal. Lezen was leuk. Voor veel kinderen voor het eerst.

De laatste jaren

Dit is een foto van Meester Grimme uit 1984. Een paar maanden voordat hij stierf gemaakt. Dat is alweer meer dan veertig jaar geleden. Niet echt oud geworden was mijn eerste reactie. Maar toch, in de tijd waar we het over hebben, was dit een mooie leeftijd.

Ik denk met plezier terug aan de tijd waarin ik bij hem in de klas zat. En hij was iemand, die een inspiratiebron voor me was bij mijn eigen werk in het basisonderwijs.

Maastricht, 27 juni 2021.